

Fonteinkerk, 18 september 2022

Lezing: Psalm 1

Wat komt er bij ons op tafel, waarmee voeden wij ons? Vanuit medische kringen horen we keer op keer de waarschuwing dat wij in Nederland niet gezond genoeg eten; teveel mensen voeden zich dagelijks met teveel zout, teveel vet en teveel zoetheid. Er is een omwenteling nodig in ons zorgstelsel: er zou veel meer tijd en aandacht uit moeten gaan naar preventie. Veel gezondheidsproblemen kunnen voorkomen worden als we gezonder gaan eten en méér gaan bewegen.

Een parallel met onze geestelijke voeding ligt voor de hand. Wat komt er bij ons op tafel, als het gaat om geestelijke, spirituele of intellectuele zaken? Soms ben ik daarover buitengewoon somber gestemd. Ik zie hoe talloos veel mensen vergroeid lijken te zijn met hun smartphone; bij het opzoeken van informatie lijken daarbij de kattenfilmpjes populairder te zijn dan de Dialogen van Plato. Bij het kijken naar de televisie krijg ik steeds vaker het gevoel dat de programma's gemaakt worden voor mensen met een IQ van 45. Boeken worden niet meer gelezen, en onze orkesten hebben te maken met een vergrijzend, krimpand publiek. Waarmee voeden wij ons, vandaag de dag?

In Psalm 1 staat op tafel: de wet van de Heer, de woorden van God. Dat zijn dus de woorden die ons oproepen tot leven, tot het goede leven. Die oproepen tot naastenliefde, medeleven en compassie. Die oproepen tot zorgzaamheid, voor elkaar, voor onszelf, voor heel de schepping. Die ons ook vertellen van Gods goedheid en genade, Gods trouw en geduld. Het zijn de woorden die ons weghouden uit de kring van de kwaadwillenden, de spotters die alleen aan hun eigen belang denken. Deze woorden zijn als "stromend water", als een bron van leven en inspiratie voor de gelovige.

Vandaag vraag ik jullie aandacht voor drie thema's uit deze Psalm: 1. Geluk; 2. Verdieping; 3. Kaf dat verwaait. En dan begin ik bij dat verwaaien. In onze samenleving is alles haastig en vluchtig geworden. Het nieuws bestaat uit snelle, gehaaste berichtjes, omdat we anders onze aandacht verliezen. Op onze basisscholen zijn de eigenlijke leervakken aangevuld met allerlei andere vakken, omdat mode of tijdgeest dat belangrijk vinden. In de politiek houdt men zich bezig met de waan van de dag, terwijl vrijwel niemand een visie heeft op het land dat wij over tien jaar zouden willen zijn. Alles moet actueel, snel en makkelijk te begrijpen zijn. Maar wat blijft achter in ons hart, onze ziel? Wat voedt ons werkelijk, waar komen we verder mee? Als alles vluchtig is, blijven we achter met een leeg hart en een lege ziel.

Thema 2 was: Verdieping. De gelovige verdiept zich in de wet van God, zegt vers 2. En dat niet incidenteel, maar "dag en nacht". Dat is natuurlijk niet letterlijk bedoeld. De wereld en wijzelf: we worden er niet beter op als wij dag en nacht lezen, bidden en mediteren. Maar het gaat hier wel om een blijvende betrokkenheid, om een levenslange verbondenheid met de Bron van leven. Als je je werkelijk in iets of in iemand verdiept, dan pas begin je de inspiratie te ontdekken. Mensen worden pas leuk en interessant als je met hen in gesprek raakt, en hun manier van denken en leven begint te snappen. Er zijn stukken van Bach die ik pas na 40 keer luisteren mooi begon te vinden. Muziek die meteen aanspreekt is vaak vluchtig; die ben je na vijf keer beluisteren alweer zat, en dan ga je weer op zoek naar iets nieuws. De woorden van God gaan pas werkelijk tot jou spreken nadat je ze vele malen gelezen en gehoord hebt; pas dan begin je iets van de diepte en de reikwijdte te vermoeden. Je moet je erin verdiepen, je moet er tijd, aandacht en energie in steken. Het is geen "fastfood"!

Verdieping: daarbij kun je ook denken aan de wortels van de boom. Ieder mens maakt tijden van ellende, van schaarste en droogte mee. Als de bodem droog is, dan groeien de wortels van de boom steeds dieper naar beneden, totdat ze weer op water stuiten. Juist in de momenten waarop we ons wanhopig en verloren voelen, groeien onze wortels en worden we sterker. Tijden van schaarste zorgen ervoor dat wij des te steviger in het bestaan geworteld raken.

Derde thema: Geluk. De mens die niet meegaat op de weg van het kwaad, maar zich blijft verdiepen in de woorden van God, die vindt geluk! Geloof is bedoeld om van jou een beter en gelukkiger mens te maken. Het kan dus nooit de bedoeling zijn dat mensen zich door het geloof klein en slecht en zondig gaan voelen! Het is de bedoeling dat jij een bloeiend mens wordt, een sterk schepsel dat het leven aankan en tot vruchtbare dingen in staat is. Het gaat dus niet over geluk in de zin van rijk worden, status verwerven, beroemd of succesvol worden. Het gaat veel meer over je bestemming vinden, groeien in geloof, hoop en liefde, ervaren dat je de kracht hebt om het leven aan te kunnen, en een zinvolle bijdrage te leveren aan het bestaan. De woorden van God helpen ons (als het goed is!) om sterke, zelfbewuste mensen te worden die het goede omarmen en het kwade bestrijden of uit de weg gaan. Deze woorden wijzen ons de weg naar een humane samenleving en een hoopvolle toekomst. Ik zou willen dat deze woorden op al onze scholen onderwezen zouden worden!

Tot besluit. De berijmde Psalm 1 praat over een “kring” van spotters. De kwaadwillenden vormen een kring, een groep, een gemeenschap. Maar de gelovige heeft óók een kring om zich heen. Binnen de gemeenschap van de kerk helpen wij elkaar om de woorden van God te verstaan en toe te passen. Wij proberen de woorden van de Schrift in ons hart te bewaren, wij nemen ze ter harte en gebruiken ze als inspiratie om recht te doen, vrede te maken, elkaar bij te staan. Zo kan er een nieuwe wereld gloren. Als je dat probeert te doen, dan ben je een boom. Als je dat samen doet, ben je een boom van een gemeente. Wij als gemeenteleden vormen dan de takken en de bladeren. Een plek om te schuilen, een plek waar geluk kan ontkiemen. Een plek om gevoed te worden, bij God aan tafel.